نانۆ ساكاكی

شاعیری گەڕیدەی یابانی

ئامادەكردن و وەرگێڕانی لە ئینگلیزییەوە
عەبدوڵا سلێمان(مەشخەڵ)

نانۆ ساكاكی

* با ئەستێرەكان بخۆین *

بڕوام پێبكەن مناڵینە
خودا ئاسمانی خوڵقاند بۆ فڕۆكە
بەربەستی مەرجانیش بۆ گەشتیاران
كێڵگەشی بۆ كشتوكیمیاوی و
ڕووبار بۆ بەنداوەكان و

دارستانیش بۆ یاری گۆڵف
شاخەكانیش بۆ گەشت وخلیسك
ئاژەڵی كێویش بۆ باخچەی ئاژەڵان
ئۆتۆمبێلیش بۆ هاتوچۆ و بارهەڵگرتن
كارگەی ئەتۆمیش بۆ سەمای تارماییەكان
نیگەران مەبن ..مناڵینە
چاكە قەد بە فیرۆ ناڕوات
لەم ئێوارە درەوشاوەیە بڕوانن
گوڵەبەڕۆژەكان لەنێو باخچەكەدان و
ئەژدیهای سووریش لە ئاسمان
مندالە ووردیلەكەش گۆرانیی دەڵێ :
"با ئەستێرەكان بخۆین
با ئەستێرەكان بخۆین"

سپتامبەری 1988 /یابان

* ڕێز لێنان لە شەڕی کەنداو *

بەر لە دزین
خاوەندارێتی هەبووە
بەر لە خاوەندارێتیش
کۆمەڵێك شتی تر هەبووە
بەر لە وانیش
هیچ شتێك نەبووە
بەر لە هیچیش
دزی هەبووە

* تەنها بەسە *

خاك بۆ ڕان و
تەور بۆ دەست
گوڵ بۆ چاو و
باڵندە بۆ گوێچکە
قارچك بۆ لووت و
زەردەخەنەش بۆ دەم
گۆرانی بۆ سیەکان و
شیرینیش بۆ پێست و
-با-ش بۆ مێشك .

....

بۆچی به چیادا هه‌ڵگڕان؟

بڕوانه!چیا له‌وێیه

من به چیادا هه‌ڵناگڕێم

چیا به مندا هه‌ڵده‌گڕێ

چیا خودی خۆمه و

من به خۆمدا هه‌ڵده‌گڕێم

نه من هه‌م و

نه چیا

شتێك له هه‌وادا به‌رز و نزم ده‌بێته‌وه.

* موعجیزه *

-با-، هه‌وا ، ئاو و خۆر

هه‌موو موعجیزه‌ن

گۆرانیی باڵی سووری مێشووله‌ش موعجیزه‌یه

گوڵیش بۆ کۆڵه‌مبینی"1" شین موعجیزه‌یه

له‌شوێنێکی نادیاره‌وه دێت و

ئه‌ڕوات به‌ره‌و نادیارێکی دی

زه‌رده‌خه‌نه‌که‌ی تۆش هه‌ر موعجیزه

"1" : کۆڵه‌مبین جۆره دارێکه گوڵه‌کانی شێوه‌ی په‌ڕه‌ی گوڵیان هه‌یه .کۆڵه‌مبینی کێو ده‌ر ڕه‌نگی سوور و زه‌رد یان شین و سپین. کۆڵه‌مبینی شین و سپی له کۆلۆرادۆ هه‌یه و کۆڵه‌مبینی سوور و زه‌ردیش به‌تایبه‌تی له ڕۆژهه‌ڵاتی باکوری ئه‌مه‌ریکا هه‌یه.

1987

* ئه‌گه‌ر کاتت هه‌بوو *

گەر کاتت هەیە بۆ مشتومڕ
کتێب بخوێنەرەوە
گەر کاتت هەیە بۆ خوێندنەوە
بە نێو چیا و بیابان و دەریاکاندا بگەڕێ
گەر کاتت هەیە بۆ گەڕان
گۆرانی بلێ و سەما بکە
گەر کاتت هەیە بۆ سەما
بە بێدەنگی دابنیشە ،تۆ ئاسوودە و بەختەوەری
ئەی گەمژە .
لەکتێبی "شکاندنی 1966
ئاوێنە" وە

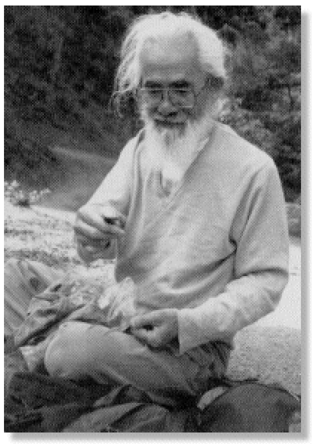

* یەك دوو سێ چوار *

هیچ توخمێکی مرۆڤ نیە
بەلاّم تۆ !
سروشتیش نیە :
یەك
دوو سێ چوار
هەشت گوڵی ئەرخەوانی
لە ئێوارەیەکی سرووداردا دەڕوێنن .

چەند کورتە شیعرێك لە کتێبی(شکاندنی ئاوێنە)وە

(1)
زۆر خواردنی دەبێتە هۆی ئێشی گەدە
زانیاری زۆریش دەبێتە ژانە سەر و
هەست ناسکیش دەبێتە هۆی مێشك ئێشان و
بیرکردنەوەی زۆریش دەبێتە دڵ ڕاوەستان .

(2)

زانینی شتێك وونبوونە تیایدا .

(3)

وانەبێژ بدەرە گەمژە
قاموسیش بدەرە قوتابی
گۆڕستان بدەرە مردوو و
کێکیش بۆ من .

(4)

هەرچەندە
هەرچەندە
ئەم گۆی زەویە وێرانەیەم خۆش دەوێت
1=1+1

(5)

ئاسمان هەمیشە شینە و
مانگیش هەردەم چواردەیە
دەریاش بەردەوام بەرزە و
تۆش هەمیشە گلەیی دەکەیت .

(6)

گەر دەخوازیت خاك بناسیت
بە گژ و گیاکان ئاشنا بە
گەر دەتەوێت کلتور فێربیت
چاودێری کەشتی بکە
گەر دەتەوێت چارەنوسی نیشتمانت بزانیت
گوێ بۆ فۆلکلۆر ڕادێرە
گەر دەتەوێت خەڵك بناسیت

خۆت بناسە .

نانۆ ساكاكی شاعیرێكی ناسراوی یابانی تەمەن 83 ساڵە. لە پاش بە جێهێشتنی سوپای یابان لە ساڵی 1945 وە بەردەوام بە پێیان خەریكی گەشت و سەفەرە لەسەر ئەم هەسارەیە. نانۆ ساكاكی لە ساڵی 1923 لە گوندێكی باشووری یابان دایك بووە(نانۆ بەمانای حەوتەمین كوڕ دێت) و بەردەوام سەروكاری لەگەڵ هۆزە ئەسڵییەكانی یاباندا هەبووە وەكە هۆزی ((ئاینو)) لە باكور و هۆزەكانی باشور. نانۆ پاش جەنگی جیهانی دووەم بە یاباندا گەڕا و پاشان سەرباری چەند زمانێكی ئەوروپی خۆی فێری زمانی ئینگلیزی و زمانی كلاسیكی چینی كرد. نانۆ بەردەوام خەریكی كەشفكردنی سروشت بووە.شیعرەكانی ساكاكی بەهەردوو زمانی ئینگلیزی و یابانی بڵاو بوونەتەوە و لەگەڵێك ئێوارە كۆڕی شیعریدا لەسەر ئاستی نێونەتەوەییدا بەشداری كردووە لەوانە لە ساڵی 1988 لە (سانفرانسیسكۆ) لەگەڵ هاوڕێكانی ((گنیسبێرگ و سنیدەر))

بەرهەمە چاپكراوەكانی نانۆ ساكاكی:

1-گەمەی ڕاستەقینە (شیعر و شانۆ) 1983

2- شكاندنی ئاوێنە (شیعر) 1996

3- با ئەستێرەكان بخۆین (شیعر) 1997

4- ئینج بە ئینج (شیعری یابانی-ئینگلیزی) لەگەڵ ئیسا كۆباباشی 1999

هەروەها (گرەی لاڤلێس)یش كتێبێكی دەربارەی نانۆ ساكاكی نوسیوە بەناوی (نانۆ یان هەرگیز) ساڵی 2000

نانۆ ساكاكی دەڵێت " كاتێك گوێت لە چیرۆكێكی ناخۆش

دەبێت گوێچكەكانت بشۆ.

كاتێك شتێكی ناشیرین دەبینیت

چاوەكانت بشۆ.

كاتێك شتێكی خراپت بەبیردا دێت

مێشكت بشۆ.

پێیەکانیشت با هەر قوڕی پێوە بێت ."

دۆناڵد ج. پیرس لە زانکۆی مەنیسۆدا دەنوسێت "نانۆ ساکاکی شاعیری گەڕیدە و کەشو هەواناسی یابانی،هاوڕێی شاعیران گینسبێرگ و سنیدەر لە نوسینەکانیدا خۆشەویستی بوزایی بۆ سەرتاپای ژیان لەگەڵ ناسنامەی بەهێزی تاویزم ((*))لەگەڵ سروشتدا تێکهەڵکێش دەکات و پاشان دەیهێنێتە پەیوەندی هەموو ڕۆژەی شتەکان . ساکاکی هەوڵی ناسینەوە دەدات و خۆی شیعرەکانی خۆی وەرگێڕاوەتە سەر زمانی ئینگلیزی ."

میشێڵ بێکەر لە چاوپێکەوتنێکدا لەگەڵ نانۆ ساکاکی دا دەنوسێت " ساکاکی پێی وتم کە دەریاوان بووە لە هێزی دەریایی یابانی لە باشووری یابان کە لە 9 ی ئۆگۆستی 1945 دا B-29 ی لەسەر ڕادار بینیوە . سێ ڕۆژ دواتر ناوجەرگەی هیرۆشیما بۆمبا بارانکرا و هێزی ئاسمانی ئەمریکی B-29 70000 تا 80000 کەسی کوشت و 70000 بریندار کرد و نیوەی شارەکەشی خاپور کرد ." ساکاکی 200 کیلۆمەتر لە ناکاساکی یەوە دوور بووە کاتێك B-29 4000 کەسی لەو شارە کوشت و 7000 کەسی تریشی بریندار کرد." ساکاکی هاوڕێ شاعیرەکانی ((ئالان گینسبێرگ و گاری سنیدەر))ی لە کیۆتۆ لە ساڵی 1963 بینی و ناسی کە چەند ساڵ دوواتر ساکاکی چووە زێدی ئالان گینسبێرگ لە نیویۆرك لە ئەمریکا. نانۆ ساکاکی شیعر بە جۆرێك لە گفتوگۆ دەبینیت لەگەڵ سروشتدا.

نانۆ چەندین هاوڕێ و کەسانی لەبەر دڵ پەسندی هەیە لە کیشوەرەکانی ئوسترالیا و ئاسیا و ئەوروپا و ئەمەریکای باکور کە شیعرو پێشڕەوییە شیاوەکەیان بۆ نرخدارە لە ڕابەری کردنی خەڵکی ڕووە و ئاڕاستەیەکی نوێ لە ژیان. نانۆ پێی وایە هەرچەندە کۆمەڵگەی یابان لە ڕووی تەکنەلۆژیاوە پەرەی سەندووە،بەڵام خەڵکی بە گشتی ئاسوودە نین.بۆیە نانۆ لە دەیەی پەنجاکانەوە بووە سەرچاوەی سروشی بزووتنەوەی پارێزگاری لە ڕوبار و دارستان و ژیانی سروشتی لە یابان.

نانۆ لە چاوپێکەوتنێکدا لەوەڵامی پرسیاری {بەرەو کوێ ئەڕۆی دوای مردن؟} دا دەڵێت " جارێکی تر لەدایك دەبمەوە ،من دڵنیام .چی تێدایە؟ هەموو ژیانم دووبارە دەکەمەوە لەوانەیە بە گۆڕانێکی گەورەوە.وەك ئەوەی لە منداڵیدا خەونم هەبوو ببم بە مۆسیقار وەکو بیتهۆڤن یان ببم بە زانای ماتماتیك وەکو باسکال یان دیکارت . من زۆر لە ماتماتیك زیرەك بووم . بۆیە ئەگەر ئاڵوگۆڕ لە ژیانمدا پێك بهێنم ئەمەوێت ببم بە ماتماتیکزان یان مۆسیقار یان جووتیار یان ڕاوچی "

هەروەها لەوەڵامی پرسیاری{ئایا لەو بڕوایەدای زمانی شیعر کۆمەکی ئاڵوگۆڕ لە یاباندا دەکات؟ ئایا خەڵك شیعرەکانت دەخوێننەوە؟؟ دەڵێت " نامەوێت بی میزاژ بم بەڵام هەست بە

خەتا دەکەم.ئایا دەبێت بەم شێوەیە بنوسم؟چاوەڕوانی هیچ شتێکی دی ناکرێت.تەنها ئەمەوێت هەستی خۆم دەربڕم ، و خەڵکیش لەم ڕێگەیەوە پەیامەکەم وەردەگرن " .

((*))تێبینی/تاویزم یەکێکە لە ئایینە سەرەکییەکان لە وڵاتی چین.ئەم ئایینە لەسەر بنەماکانی فەیلەسوفی دێرین ((لاو تزو)) دانراوە.تاویزم سروشتمان بە سادە و ساکاری بەو شێوەیەی کە هەیە بۆ ئاشتی و هارمۆنی لە ژیان فێر دەکات .

سەرچاوەکان/

1-Poems for the nation
A collection of Contemporary Political poems
Edited by: Allen Ginsberg
Page 30 and 46
U.S.A. 2000

2- http://Nanaosakai.com

3- http://www.ahapoetry.com/bkrks.htm

4- http://www.nsnews.com/issues00/w082100/sakaki.html

-5 http://wesingfire.tripod.com/maryclairewellinger/id36.html

6- http://www.poeticdream.com/photo/photo30.htm

7- World Book Dictionary A-K
Edited by: Clarence L. Barnhart &Robert K. Barnhart
Volume 1 & 2 1976

8- http://www.findartides.com/p/artides/mi_m1510/is_n86/ai_17461995/pg_2

9- http://www.soulofthegarden.com/quotes2.html